

Programsensors årsrapport 2015 for allmenn litteraturvitenskap ved Universitetet i Bergen

Av førsteamanuensis Inger Østenstad, programsensor for bachelorprogrammet i litteraturvitenskap og masterprogrammet i allmenn litteraturvitenskap ved Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier (LLE), Det humanistiske fakultet, Universitetet i Bergen.

Oppnevnt for perioden 2015–2018 (4 år)

Innledning

Ifølge retningslinjene skal programsensor vurdere opplegget for og gjennomføringen av et studieprogram eller en del av dette. Evalueringene i årsrapportene skal være egnet til å fremme fagmiljøets arbeid med kvalitetsutvikling og -sikring hva gjelder både fag og studier. Oppdraget er med andre ord ganske omfattende, og jeg vil fordele ulike aspekter ved studieprogrammene på de fire rapportene jeg skal skrive. Denne første rapporten tar for seg masterprogrammet, og valget er gjort i dialog med fagkoordinator Anders Strand, studiekonsulentene Thomas Gårder Brendefur og Trygve Johan Svarstad. Jeg har forholdt meg til presentasjonen av masterprogrammet og masterremnene på nettsidene, har fått tilgang til ytterligere dokumentasjon, og mine øvrige spørsmål er blitt besvart av fagmiljøet. Følgende aspekter ved masterprogrammet blir vurdert:

- 1) Produksjon og gjennomføring
- 2) Studieløpets organisering
- 3) Emner
- 4) Vurderingsformer
- 5) Utenlandsopphold

Jeg hadde også planlagt å vurdere produksjonen av masteroppgaver og fordelingen av problemstillinger og materiale, og dessuten behandle spørsmål knyttet til opptak, gjennomføring og frafall på en mer inngående måte. Det har ikke kunnet gjennomføres av mangel på data, og utsettes til en senere rapport. Siden all sensur på masternivå ved UiB er gjennomført med ekstern sensor, ligger det utenfor min oppgave å evaluere enkelttilfeller av sensur (jf. Programsensormappe for Det humanistiske fakultet Universitetet i Bergen sist revidert 25.3.13). Nettpresentasjonen av programmet og emnene blir kommentert fortløpende. Avslutningsvis blir anbefalingene listet opp.

1. Produksjon og gjennomføring

I årene 2010–2014 er det produsert 92 masteroppgaver i allmenn litteraturvitenskap ved Universitetet i Bergen.¹ Det er stor variasjon i antallet år for år (2010–25; 2011–12; 2012–22; 2013–19; 2014–14).² Oppnådd snittkarakter i perioden er B. I årene 2012–2014 viser gjennomføringsprosenten av planlagte studiepoeng en nedadgående tendens, fra 77,92 % i 2012, 73,98 % i 2013 til 69,29 % i 2014. Til sammenligning har Oslo-tallene vist en oppadgående og nærmest speilvendt tendens i samme periode, fra 70,62 % i 2012 til 77,86 % i 2014.³ Det kan selvsagt være gode grunner til å stille seg kritisk til slike presenter, men i

¹ Tallene er fra Eksamensstatistikken 2010–2015.

² Antallet uteksaminerte mastere som ble oppgitt til Nasjonalt Fagråd for 2014 var åtte, altså lavere enn antallet som eksamensstatistikken oppgir har avlagt ALLV350.

³ Tallene er fra NSDs Database for statistikk om høgre utdanning (DBH).

mangel av andre tall, vil det nok være klokt å tilkjenne at trenden kan gi grunn til bekymring.

2. Studieløpets organisering

De tre obligatoriske emnene, ALLV301 Litteraturvitenskapleg grunnkurs (15 stp.), ALLV302 Litteraturvitenskapleg tolkings- og metodelære (15 stp.) og ALLV350 Allmenn litteraturvitenskap mastergradsoppgåve (60 stp.), utgjør til sammen 90 studiepoeng. I tillegg skal studentene ha minst to valgfrie emner, til sammen 30 studiepoeng. De anbefales å velge blant emnene ALLV303 Litteraturvitenskapleg særemne I (15 stp.), ALLV304 Litteraturvitenskapleg særemne II (15 stp.), KVIK203 Litteratur, kjønn og kultur (15 stp.), KVIK204 Litteratur, kjønn, teori og analyse (15 stp.), RET206 Litteraturvitenskapleg retorikk (15 stp.). Det heter at de tre siste emnene kan velges dersom de ikke inngår i studentens bachelorgrad, og at godkjente emner fra andre fag ved UiB også kan velges. Siden bacheloremner på 200-nivå ikke kan erstatte emner på 300-nivå uten at det stilles skjerpede krav, bør de skjerpede kravene spesifiseres. Hvilke emner fra andre fag ved UiB som kan velges, eller hvordan en kan skaffe seg opplysninger om dem, fremgår ikke av nettsiden. Det er heller ikke nevnt noe om godkjenning av emner tatt under utenlandsopphold. Derimot blir det under ALLV303 og ALLV304 opplyst at det er mulig å bygge opp ens eget særemne i samråd med faglærer.

- **Anbefaling:** Emnesiden for masterløpet bør være mer opplysende når det gjelder hvilke skjerpede krav som stilles om emner på 200-nivå tas på 300-nivå, hvilke andre emner ved UiB som kan velges, eller hvordan man skaffer seg rede på hvilke disse er, og godkjenning av studiepoeng tatt i utlandet.

Fordeling av obligatoriske og valgfrie emner

25 % av studiepoengene tas i obligatoriske emner, 25 % i valgfrie, mens masteroppgaven utgjør 50 %.

Dersom en ser bort fra den obligatoriske masteroppgaven, kan en stille spørsmål om andelen av studiepoengene som tas i obligatoriske *innføringsemner* er noe høy, behovet for fordypning tatt i betraktning.

Et argument for denne fordelingen kan være at de valgfrie emnene gis som "heisemner", hvor bachelor- og masterstudentene følger samme undervisning. Sannsynligvis legges da undervisningen på et "mellomnivå" som er lite tilpasset behovet for fordypning på masternivå. Studentene kan derfor trenge så vidt mye obligatorisk og spesielt tilrettelagt undervisning for å tilegne seg forskningsrelatert kunnskap og innsikt i fagets vitenskapelige teorier og metoder, som arbeidet med masteroppgaven fordrer. De får også et faglig fellesskap og blir bevisst masterstudiets særlige utfordringer.

Et motargument kan være at ALLV301, som i sin helhet er viet arbeidet med prosjektskissen til masteroppgaven, gir hele 15 studiepoeng, slik at 75 av mastergradens 120 studiepoeng oppnås som følge av direkte arbeid med masteroppgaven. Her er imidlertid ikke forskjellen mellom Bergen og for eksempel Oslo så stor. I Oslo oppnås 70 studiepoeng som følge av direkte arbeid med masteroppgaven. I tillegg til masteroppgavens 60 studiepoeng, gir LIT4391, som er prosjektseminaret, 5 studiepoeng, og LIT4392, hvor studentene responderer på hverandres kapitтелutkast, også 5 studiepoeng. Ved NTNU gir prosjektemnet LIT3500 7,5 studiepoeng.

Anbefalt studieløp

1. semester:

ALLV301 Litteraturvitenskapleg grunnkurs (15 stp.)

ALLV302 Litteraturvitenskapleg tolkings- og metodelære (15 stp.)

2. semester:

ALLV303 Litteraturvitenskapelig særernne I (15 stp.)

ALLV304 Litteraturvitenskapelig særernne II (15 stp.)

3. og 4. semester:

ALLV350 Allmenn litteraturvitenskap mastergradsoppgåve (60 stp.)

Fordelingen av obligatoriske og valgfrie emner

Begge de obligatoriske emnene er lagt til første semester. Med tanke på at heisemnene endrer innhold hver gang de gis, synes det bedre om studentene ble anbefalt å kombinere ett obligatorisk og ett valgfritt emne i hvert av de to første semestrene. Det måtte være en fordel å begynne med ALLV302, som fremmer refleksjonen om forholdet mellom litteraturvitenskapelig teori og metode, som er et nødvendig grunnlag for masterprosjektet som utvikles i ALLV301.

Et annet spørsmål er om det er hensiktsmessig å kreve en åtte siders prosjektskisse til masteroppgaven allerede i første semester? Et argument *pro* må være at arbeidet med å finne emnet for masteroppgaven kommer i gang så tidlig som mulig, og at masterløpets to år dermed blir godt utnyttet. Også ved NTNU er prosjektemnet LIT3500 lagt til første semester. I Oslo er det derimot lagt til annet semester, mens to mindre emner (5 studiepoeng hver) i faghistorie og litteraturvitenskapelig forskningspraksis tas i første semester. Tallene fra NSDs Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) tilsier ikke at bedre gjennomføring er en faktisk gevinst ved organiseringen i Bergen.

I emnevalueringen av ALLV301 fra 2014 fremheves det også med bekymring at cirka halvparten av studentene ved semesterets begynnelse ikke hadde noe masteroppgaveemne i tankene. Dette skaper problemer fordi de, ifølge emnets studieplan for høsten 2015, allerede ved annet seminar presenterer en første skisse til sitt prosjekt. For å bøte på problemet og lette overgangen fra bachelor-studiet til master-studiet foreslår evalueringen et forberedende møte ved slutten av siste bachelor-semester for å orientere om ALLV301 og viktigheten av å tenke så tidlig som mulig på masterprosjektet. Dette forslaget er blitt diskutert i fagmiljøet og avvist.

Det virker da også mer hensiktsmessig å bruke informasjonsmøtet i første mastersemester til å gi slik informasjon og la studentenes tanker om masterprosjektet modnes mens de arbeider med faglig fordypning, høster erfaringer med å velge et eget pensum i ALLV303 eller ALLV304, og tilegner seg bevissthet om forholdet mellom teori og metode i ALLV302.

Et tungtveiende argument mot å legge ALLV301 til første semester er at studentene, etter å ha arbeidet intenst med prosjektbeskrivelsen, må legge det videre arbeidet med masteroppgaven til side i annet semester, da de vil være opptatt av å ta sine frie emner, hvor det er et eksplisitt krav at emnet ikke skal ligge for tett opp til det som er tema for masteroppgaven. Det virker sannsynlig at når arbeidet med masteroppgaven tar til igjen for fullt i tredje semester, opplever mange sitt prosjekt som foreldet og må bruke tid på å endre det eller sågar erstatte det. For noen kan dette sikkert virke befordrende, men det er også lett å se for seg at et prosjekt som det kan ha vært vanskelig å utarbeide og få godkjent, for andre blir et u håndterbart problem når det ikke lenger vekker lyst og interesse. Det måtte være mer hensiktsmessig om studentene kunne dra nytte av sin faglige modning i arbeidet med prosjektskissen. Dessuten vil de ha større nytte av arbeidet de har nedlagt i prosjektskissen og den faglige entusiasmen det har vakt, om de straks deretter kom i gang med masteroppgaven.

Det er i hovedsak opptak til masterstudiet om høsten. ALLV302 tilbys bare om høsten, mens ALLV301 tilbys både høst og vår. De fleste ser ut til å følge det anbefalte studieløpet og tar begge de obligatoriske emnene om høsten.

- **Anbefaling:** ALLV302 tas i 1. semester sammen med særeemne I, ALLV301 tas i 2. semester sammen med særeemne II.

3. Masteremnene

Den som skal orientere seg om studiet og undervisningen før undervisningen starter, finner ikke undervisningsplaner eller opplysninger om underviser på nettet. Også for en som følger seminarene, kan det være vanskelig å få full nytte av undervisningsplanene når de kun utdeles på papir og ikke ligger på emnesiden.

- **Anbefaling:** Undervisningsplanene gjøres tilgjengelig på nettsiden sammen med navn og kontaktinformasjon til underviser.

ALLV301 – Litteraturvitskapleg grunnkurs

Emnets mål og innhold er beskrevet på følgende måte:

ALLV301 tek sikte på å gi ei grundig innføring i litteraturvitskaplege metodar og arbeidsteknikkar. I tillegg omfattar emnet ei skriftleg utarbeiding av eit prosjekt med framdriftsplan, som er grunnlag for tildeling av rettleiar.

ALLV301 er eit praktisk innføringskurs som skal munne ut i ei skriftleg utarbeiding av eit prosjekt med framdriftsplan. Studenten skal òg løyse frå to til tre oppgåver som til saman utgjer ei mappe.

Læringsutbytte er formulert som følger:

Studenten vil lære å utarbeide relevante problemstillingar og meistre arbeidsmetodar som trengst for å jobbe sjølvstendig med eit lengre litteraturfagleg arbeid.

NOKUTs ”Nivåer i kvalifikasjonsrammeverket” på Nivå 7 Master⁴ fremhever under overskriften ”Ferdigheter” den analytiske tilnærmingen til fagets teorier, metoder og fortolkninger, det selvstendige problemløsende arbeidet og metodenes forskningsmessige relevans, og masterkandidatens evne til å gjennomføre et selvstendig forskningsprosjekt i tråd med forskningsetiske normer. Under overskriften ”Kunnskaper” fremheves blant annet kandidatens evne til å analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i fagområdet historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet. Under overskriften ”Generell kompetanse” er kandidatens evne til å bidra til nytenking og i innovasjonsprosesser tillagt vekt.

Det er rimelig samsvar mellom ALLV301 læringsutbytte og de ferdighetene kvalifikasjonsrammeverket formulerer, men emnets mål er svakt og uforpliktende formulert. Det må dessuten fremheves at det dreier seg om et *master*prosjekt, samtidig som kravene som stilles til et slikt prosjekt, blir spesifisert. I stedet for ”grundig innføring” ville en formulering som fremhever den analytiske tilnærmingen til teoriens og metodenes forskningsmessige relevans være å foretrekke.

- **Anbefaling:** Læringsmålet for ALLV301 tydeliggjør at det handler om å utarbeide en prosjektbeskrivelse for masteroppgaven, og spesifiserer kravene som stilles til den.

NOKUT forutsetter som nevnt at masterkandidatene tilegner seg kunnskaper i faghistorie, om faglig egenart og fagets plass i samfunnet, men slik kunnskap er ikke et mål i ALLV301, som heller ikke, ifølge undervisningsplanen, setter av tid å behandle spørsmål som gjelder forskningsetikk og faglig innovasjon. Etter mitt skjønn er ALLV301 det emnet i masterløpet hvor slike temaer hører hjemme.

⁴ <http://www.nokut.no/no/Fakta/Det-norske-utdanningssystemet/Nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk-for-livslang-laring/Nivaer/>

Det er obligatorisk fremmøte i 75 % av undervisningen, og slik emnet er lagt opp, virker det nødvendig. Pensum i ALLV301, som består av tidligere godkjente prosjektskisser, utdrag fra hoved- eller masteroppgaver, skjønnlitterære tekster og noe litteraturkritikk eller litteraturforskning, er uensartet, og for å få fullt utbytte av dette, er det nødvendig å følge undervisningen. For å legge til rette for utveksling, som UiB ønsker, og av hensyn til studenter som av ulike grunner må søke fritak fra det obligatoriske fram møte, må det være bedre å organisere emnet slik at studenter ikke blir vesentlig skadelidende om de får fritak.

Læreboken i oppgaveskriving er Harald Jørgensen: *Hovedoppgaven. Skikk og bruk i oppgavearbeidet* fra 1992. Boken er 23 år gammel, og tittelen alene tilsier at den burde byttes ut. Dertil er den utdatert hva gjelder den teknologiske utviklingen, og de utfordringer og muligheter som den byr på. Det finnes også en rekke nyere bøker å velge mellom, blant andre:

- Lotte Rienecker og Peter Stray Jørgensen, *Den gode oppgaven. Håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole*, oversatt fra 4. utgave av W. Landaas, Fagbokforlaget 2013.
 - Delia da Sousa Correa and W.R. Owens (red.), *The Handbook to Literary Research*, 2. utg., London 2010.
- **Anbefaling:** Læreboken i oppgaveskriving erstattes med en som er nyere og oppdatert på den teknologiske utviklingen.

Høsten 2015 har undervisningen bestått av elleve seminarer på to eller tre timer. I tillegg har det blitt gitt én to-timers omvisning på Universitetsbiblioteket med veiledning i biblioteksøk. Seminarene brukes dels på prosessen med å frembringe en prosjektbeskrivelse og til spørsmål knyttet til den, dels på analyse av litterære tekster og tekster fra forskning og kritikk. Arbeidet med de litterære tekstene er orientert mot deres sjanger og oppbygning.

Ifølge emneansvarlig er hovedintensjonen å gi økt kunnskap om ulike teksttyper og deres komposisjon, logikk og motivering. Denne strukturelle tilnærmingen til tekstene er ment å ha overføringsverdi til studentenes tekstproduksjon og arbeidsmåte i masteroppgaven. I stor grad motiverer studentenes prosjekter og problemstillingene som utviklingen av dem reiser, i hvilken grad spørsmål om for eksempel tekst- og kildekritikk, kildebruk og referanseteknikker, oversettelse, forskningsetikk, teori- eller faghistorie blir viet oppmerksomhet.

Trolig påvirker seminarets orientering mot ulike litterære sjangre, samt tekstanalyse og fortolkning, masterstudentene til å utvikle tekstanalytiske og fortolkningsorienterte masterprosjekter. Riktignok angir emnesiden for ALLV350 – Allmenn litteraturvitenskap mestergradsoppgåve et stort spekter av mulige emneområder for masteroppgaven. Det listes for eksempel opp ”emne frå faghistorie, litteraturpedagogikk eller -formidling, eller ein kan ta for seg emne av tverrestetisk karakter”. Denne bredden ser imidlertid ikke ut til å være understøttet av undervisningen som gis.

- **Anbefaling:** Det masterprosjektforberedende emnet gis et innhold, læringsmål, pensum og undervisningsopplegg som omfatter de temaer og ferdigheter som NOKUT forutsetter.

ALLV302 – Litteraturvitenskapleg tolkings- og metodeleære

Emnets mål og innhold er beskrevet på følgende måte:

Mastergradsstudiet tek sikte på å gi ei grundig innføring i litteraturteoretiske og -estetiske problemstillinger, i litteraturvitenskaplege metodar og arbeidsteknikkar, og i litteraturhistorisk, analytisk og/eller komparativt arbeid med litteratur.

ALLV302 omfattar sentrale teoretiske og metodiske problemstillingar innanfor moderne litteraturvitskap og vil såleis danne grunnlag for sjølvstendig arbeid med litteraturfaglege spørsmål.

Læringsutbytte er formulert som følger:

Studenten lærer å arbeide kritisk og systematisk med sentrale problemstillingar innanfor litteraturfaget.

Her omfattar målformuleringen masterstudiet som helhet og angir dets mål som “ei grundig innføring”. Dermed ser det ut som om dette videregående masteremnet er et innføringsemne med bred orientering. Den særlige fordypningen og analytiske tilnærmingen som kreves på dette nivået, er ikke fremhevet. Både det første avsnittet av «Mål og innhold» og «Læringsutbytte» er generelle formuleringer som går igjen for emnene ALLV302, ALLV303, ALLV304 og ALLV350. Dette oppfatter jeg som en alvorlig mangel siden mer presise formuleringer som er innrettet mot det enkelte emne, vil være viktig hjelpemidler for lærerne som skal utarbeide emnene, studentene, som trenger å vite hva som forventes av dem, og sensorene, som skal vurdere studentenes eksamensarbeider.

- **Anbefaling:** Mål- og læringsutbytteformuleringene innrettes mer spesifikt mot emnene.

Emnet gis som ni seminarer à fire timer, med god anledning til fordypning og studentdeltagelse.

Pensum har stor historisk rekkevidde, fra Platon til Said, og består av sentrale tekster innenfor estetikk, fortolkningsteori og litteraturteori.

Undervisningen er todelt. Det første seminaret er viet den overordnede refleksjonen om “Litteraturfaglig teori, fortolkning og metode”. Deretter omhandler fire seminarer teorien og overordnede problemstillinger som “hva er kunst?”, “hva er språk?”, “hva er fortolkning?”. Her ser perspektivet ut til å være bredt, filosofisk og ahistorisk. Annen del av emnet er viet litteraturvitenskapelig metode, og gjennomgår ulike moderne litteraturteoretiske retninger som “idealisme”, “hermeneutikk”, “dekonstruksjon”, “feminisme” og “postkolonialisme”. Her er tilnærmingen mer historisk og konkret.

Fremmøte er ikke obligatorisk, men innlevering av pensumliste som skal godkjennes, er en obligatorisk aktivitet. Kriteriene for godkjenning av listen er imidlertid ikke spesifisert på emnesiden.

- **Anbefaling:** Kriteriene for godkjenning av pensumlisten spesifiseres.

Med et forbehold om at emnet kan være noe for allment og bredt i sin orientering, og at slike overordnede spørsmål som ”hva er kunst?”, ”hva er språk?”, ”hva er fortolkning?” bør være grundig introdusert på lavere nivå, ser emnet ut til å kunne gi et relevant bidrag til masterstudentenes helt nødvendige refleksjon om forholdet mellom teori og metode.

ALLV303 og ALLV304 – Litteraturvitskapleg særeremne I og II

På emnesidene er disse emnene presentert helt likt. I målformuleringen er som nevnt første avsnitt identisk med formuleringen som er brukt for ALLV302 og ALLV350, og det samme gjelder for læringsutbytteformuleringen. Innholdsformuleringen fremhever emnet som et spesialiseringsemne.

ALLV303 er eit litteraturfagleg spesialiseringsemne som blir valt ut frå dei kurstillboda som fagmiljøet har til ei kvar tid på 200- og 300-nivå. Det omfattar litterære tekstar og litteraturfagleg relevant teori i tilknytning til eit nærare avgrensa tema.

Det er også mogleg å byggje opp sine egne særémne i samråd med faglærer. ALLV303 kan erstattast av KVIK203, KVIK204 eller RET206 dersom desse ikkje allereie inngår som ein del av studenten sin bachelorgrad.

Særlig her hvor undervisningen er lik den som gis bachelorstudentene, og studentene alternativt kan bygge sitt eget særémne, synes det viktig at målformuleringen og løftet om læringsutbytte gir masterstudentene bedre beskjed om hva som forventes og kreves av dem.

Som obligatorisk aktivitet skal studentene levere inn og få godkjent pensumliste for emnet. Omfangskriteriene for pensumlisten er klart formulert, og det er også angitt en vid ramme for temavalget: "ca åtte verk omkring eit nærare avgrensa og litteraturfagleg relevant emne. Av dei åtte verka skal minst to vere litterære og minst to teoretiske. Tema kan konsentrerast om ein litteraturhistorisk periode, ein litterær tradisjon, ein genre, ein forfattarskap, eit tema, eit motiv eller ei teoretisk problemstilling. Pensum må ikkje liggje for tett opp til det som er tema for masteroppgåva, og skal normalt ikkje omfatte verk eller tekstar som ein har lagt opp ved tidlegare universitetsksammarar."

Studentene må utvise selvstendighet i utarbeidelsen av sine særémner. De kan velge å følge undervisningen sammen med bachelorstudentene innen rammene av et heisemne, og de kan søke veiledning fra faglærer i utarbeidelsen av pensumlisten.

Jeg finner det vanskelig å vurdere ALLV303 og ALLV304 uavhengig av en helhetlig vurdering av "heisemnene". Den vil bli gjort i en senere rapport.

ALLV350 – Allmenn litteraturvitskap mastergradsoppgåve

Vurderingen gjelder utelukkende presentasjonen av emnet på nettsiden.

Under overskriften «Mål og innhold» kommer først samme generelle setning om masterstudiets siktemål om å gi en «ei grundig innføring i litteraturteoretiske og -estetiske problemstillinger, i litteraturvitskaplege metodar og arbeidsteknikkar, og i litteraturhistorisk, analytisk og/eller komparativt arbeid med litteratur», som jeg har kritisert ovenfor.

Deretter følger dette: «Gjennom arbeidet med masteroppgåva skal studentane dokumentere at dei kan finne fram til og avgrense problemstillinger, og arbeide systematisk og metodisk innanfor presise faglege rammer.» Etter min forstand er også denne formuleringen uheldig siden det ikke er «gjennom *arbeidet* med masteroppgåva», men gjennom selve oppgaven studentene dokumenterer at de er i stand til å behandle en avgrenset problemstilling på en systematisk og metodisk faglig måte.

Læringsutbytteformuleringen er, som allerede nevnt, den samme som for de øvrige masteremnene. Det fremkommer ikke av emnesiden at veiledningen er obligatorisk.

- **Anbefaling:** Emnepresentasjonen av ALLV350 gjennomgås og gjøres mer spesifikk og presis.

4. Vurderingsformer

ALLV301:

Bestått/ikke bestått. Studentene leverer en mappe, som vurderes av faglærer som del av deltagelsen i seminaret. En eksamenskommissjon bestående av faglærer, en intern sensor og en ekstern sensor vurderer den innleverte prosjektbeskrivelsen på inntil åtte sider.

Så vidt jeg har forstått, består mappen især av tidligere versjoner av prosjektbeskrivelsen, som studentene har mottatt veiledning på.

Som ekstern sensor på dette emnet har jeg opplevd at det for faglærer har vært helt uaktuelt å gi ”ikke bestått” til en prosjektbeskrivelse som ikke tilfredsstilte minimumskravene som må stilles. Sensureringen har derfor fremstått som et spill for galleriet.

De prosjektbeskrivelsene jeg har lest, har vokst seg lange med parafraaser av materialet og/eller teorien, og jeg tror lite blir tapt om omfanget på prosjektbeskrivelsen reduseres. Fremdriftsplanen som studentene utarbeider på dette stadiet, er neppe særlig praktisk nyttig, og kravet om en slik må kunne oppgis. Dersom emnets temaer struktureres bedre i henhold til NOKUTs kvalifikasjonsmål og understøttes med et klart pensum, kan en kortere prosjektbeskrivelse kompenseres med en muntlig eksaminasjon om faghistoriske og prosjekt- og forskningsrelevante problemstillinger. Alternativt kan mappen bestå av et par oppgaver som både fremmer og prøver studentenes innsikt i slike problemstillinger.

- **Anbefalinger:** Kriteriene for godkjenning av prosjektbeskrivelsen spesifiseres på emnesiden. Omfanget av prosjektbeskrivelsen reduseres. Kravet om fremdriftsplan oppgis. Mappen leveres inn til eksamen og består av to besvarelser om prosjekt- og forskningsrelevante problemstillinger. Faglærer trer ut av kommisjonen.

ALLV302, ALLV303, ALLV304

Sju dagars skriftleg hjemmeeksamen over oppgitt emne (12 sider eller 4000 ord). I ett av emnene kan prøveforelesning velges.

Jeg finner det riktig at studentene i sine særemner, hvor de selv har utarbeidet pensumlisten, må forholde seg til en oppgitt oppgaveformulering til eksamen, og har ingen kommentarer til lengde som kreves av de skriftlige besvarelsene.

På bakgrunn av min opplevelse som sensor er jeg imidlertid kritisk til prøveforelesning som eksamensform på masternivå. Gjentatte ganger har jeg opplevd at det for kommisjonen har vært uklart hvilke vurderingskriterier som skal gjelde. Skal den faglige formidlingen vurderes, argumentasjonens faglige koherens og selvstendighet, eller overbevisningskraften, i så fall for et tenkt allment publikum eller for det faktiske publikum, som er sensorene? Så vidt jeg har kunnet bringe på det rene, finnes det ingen retningslinjer verken for studenter eller sensorer når det gjelder kravene som stilles til prøveforelesningen som eksamensform på masternivå.

Prøveforelesningene jeg har bivånet, har uten unntak foregått slik at studenten har lest høyt et manus for kommisjonens medlemmer. Sensorene har ikke fått manuset utlevert. Studentene har i liten grad benyttet seg av hjelpemidler som Power Point-presentasjoner eller *handouts*, og de har i liten grad forsøkt å etablere forelesningssjangerens nødvendige kontakt med tilhørerne.

Som sensorer har vi bedømt den muntlig fremførte teksten etter samme kriterier som en skriftlig besvarelse, og det eneste prøveforelesningsformen har bidratt til, er at bedømmelsen har skjedd på et mer usikkert grunnlag.

- **Anbefaling:** Prøveforelesningen fjernes som eksamensform. Dersom prøveforelesningsformen *må* beholdes, er det nødvendig å spesifisere hvilke krav som stilles, og hvilke kriterier den skal bedømmes etter.

5. Utveksling

Under overskriftene ”Aktuelt” og ”Internasjonal mobilitet” ble det 10.11.2015 publisert en gladmelding på UiBs nettsider:

”UiB har ambisiøse mål for studentutvekslingen

Tallet på UiB-studenter som tar delstudier i utlandet, har for første gang passert 30 prosent. Nå ønsker universitetet å øke tallet til over 40 prosent.”⁵

Oversikten over utenlandsoppholdene til bachelor- og masterstudenter i allmenn litteraturvitenskap, viser at faget i liten grad bidrar til denne utviklingen. Fra 2011 til sommeren 2016 vil seks masterstudenter ha vært utenlands, det vil si én i året. I samme periode har 37 bachelorstudenter reist ut, eller seks eller sju i året.⁶ Trenden ser heller ikke ut til å være stigende: Tre bachelorstudenter og én masterstudent reiser ut våren 2016.

Den relativt lave interessen blant studentene for å reise ut må i stor grad skyldes den svake oppfordringen de får til å reise. ”Det er mogleg å ta delar av studiet ved institusjonar i utlandet,” heter det under fanen ”Utveksling” på siden som presenterer masterprogrammet i allmenn litteraturvitenskap. Her burde oppfordringen være sterkere og følges av en begrunnelse for utvekslingen. Informasjonen som gis, må også være mer praktisk ved å ta med regler og søknadsfrister og poengtere at det lønner seg å planlegge utenlandsoppholdet i god tid.

Utveksling er heller ikke integrert i det anbefalte studieløpet. Det sies ingenting om godkjenningen av emner tatt i utlandet, eller muligheten for å få fritak fra obligatorisk frammøte, tilpasset veiledning for godkjenning av pensumlister eller gjennomføring av andre obligatoriske aktiviteter. Studentene informeres med andre ord verken om når de anbefales å reise, eller om hvordan de praktisk skal forholde seg.

For å øke interessen blant studentene for utenlandsopphold bør det i første studiesemester avholdes et orienteringsmøte om dette for masterstudentene.

- **Anbefaling:** På nettsidene må studentene oppfordres til å velge utveksling på en mye sterkere måte. Det anbefalte studieløpet må integrere anbefalinger til når utvekslingen bør finne sted. Spørsmål knyttet til utveksling må integreres i emnepresentasjonene. Det bør avholdes et orienteringsmøte om utveksling for masterstudentene i første semester.

Oppsummering av rapportens anbefalinger

Anbefalt studieløp

1. ALLV302 tas i 1. semester sammen med saremne I, ALLV301 tas i 2. semester sammen med saremne II.
2. Anbefalingen om å ta deler av studiet i utlandet styrkes, og integreres bedre i studieløpet. Det avholdes et orienteringsmøte om utveksling for masterstudentene i første semester.

ALLV301

3. Det masterprosjektforberedende emnet gis innhold, læringsmål, pensum og undervisningsopplegg som omfatter de temaer og ferdigheter som NOKUT forutsetter.
4. Læreboken i oppgaveskriving erstattes med en som er nyere og oppdatert på den

⁵ <http://www.uib.no/aktuelt/93330/uib-har-ambisi%C3%B8se-m%C3%A5l-studentutvekslingen>

⁶ Prosentandelen måtte vel beregnes av aktive studenter. Slike tall har jeg ikke. Ifølge Nasjonalt fagråd for allmenn litteraturvitenskaps tall fra 2014 ble det uteksaminert 28 bachelorer og 8 mastere. Samme år var opptaket 45 til bachelorstudiet og 18 til masterstudiet.

teknologiske utviklingen.

ALLV302

5. Kriteriene for godkjenning av pensumlisten spesifiseres.

ALLV350

6. Emnerepresentasjonen av ALLV350 blir gjort mer spesifikk og presis.

Vurderingsformer

7. ALLV301: Omfanget av prosjektbeskrivelsen reduseres. Kravet om fremdriftsplan oppgis. Mappen leveres inn til eksamen og består av to besvarelser om forskningsrelevante problemstillinger i tillegg til masterprosjektbeskrivelsen. Faglærer trer ut av kommisjonen.
8. ALLV302, ALLV303, ALLV304: Prøveforelesningen fjernes som eksamensform. Dersom prøveforelesningsformen *må* beholdes, spesifiseres hvilke krav som stilles.

Utveksling

9. Studentene oppfordres på en mye sterkere måte til å velge utveksling.

Nettsidene

10. Mål- og læringsutbytteformuleringene gjøres mer presise og mer spesifikt innrettet mot emnene.
11. Emnesiden for masterløpet bør være mer opplysende når det gjelder hvilke skjerpede krav som stilles om emner på 200-nivå tas på 300-nivå, hvilke andre emner ved UiB som kan velges, eller hvordan man skaffer seg rede på hvilke disse er, og godkjenning av studiepoeng tatt i utlandet.
12. Undervisningsplanene gjøres tilgjengelig på nettsiden sammen med navn og kontaktinformasjon til underviser.
13. Læringsmålet for ALLV301 tydeliggjør at det handler om å skrive en prosjektbeskrivelse for masteroppgaven, og spesifiserer kravene som stilles til den.
14. Kriteriene for godkjenning av pensumlisten spesifiseres på emnesiden til ALLV302.
15. Studentene oppfordres på en sterkere og mer koherent måte til å velge utveksling. Det anbefalte studieløpet integrerer anbefalinger til når utvekslingen bør finne sted. Spørsmål knyttet til utveksling integreres i emnerepresentasjonene.

Til slutt kan jeg bare takke for denne anledningen til å fordype meg i måten masterprogrammet i allmenn litteraturvitenskap blir gjennomført på ved Universitetet i Bergen. Det har vært svært lærerikt. Nå er det bare å håpe at mitt utenforskap har frembrakt synspunkter som kan være nyttige i arbeidet med å kvalitetssikre studiet.

Oslo, 30. november 2015
Inger Østenstad